

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 14714/2024
26.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Иване Рађеновић, председника већа, Владиславе Милићевић и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Светлана Радмиловић, адвокат из ..., против тужене-противтужиле ББ из ..., чији је пуномоћник Милан Суботин, адвокат из ..., ради развода брака, поверавања малолетне деце, личних контаката и доприноса за дечије издржавање, одлучујући о ревизији тужиоца-противтуженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 138/24 од 13.03.2024. године, у седници одржаној 26.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца - противтуженог и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж2 138/24 од 13.03.2024. године у преиначујућем делу одлуке о начину одржавања личних контаката оца са малолетном децом за Велики петак и Ускрс, тако што се у том делу одбија жалба тужене-противтужиле и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Новом Саду П2 1766/2022 од 16.11.2023. године, исправљена решењем истог суда П2 1766/2022 од 25.01.2024. године, у делу одлуке из става четвртог изреке којим је одређен исти модел одржавања личних односа између оца и малолетне деце за све верске и државне празнике (што укључује и Велики петак и Ускрс) и у делу одлуке из става десетог изреке којом је одбијен као неоснован противтужбени захтев тужене-противтужиле у делу предложеног модела виђања оца са малолетном децом за Велики петак и Ускрс.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж2 138/24 од 13.03.2024. године у делу којим је потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П2 1766/2022 од 16.11.2023. године, исправљена решењем истог суда П2 1766/2022 од 25.01.2024. године у ставовима шестом и осмом изреке и пресуда Основног суда у Новом Саду П2 1766/2022 од 16.11.2023. године, исправљена решењем истог суда П2 1766/2022 од 25.01.2024. године, у ставовима шестом и осмом изреке (одлуке којима је одбијен тужбени захтев тужиоца-противтуженог, а усвојен противтужбени захтев тужене-противтужиле у погледу висине доприноса оца за издржавање малолетне деце) и предмет у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

У преосталом делу се **ОДБИЈА** као неоснована ревизија тужиоца-противтуженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 138/24 од 13.03.2024. године у делу којим је преиначена пресуда Основног суда у Новом Саду

П2 1766/2022 од 16.11.2023. године, исправљена решењем истог суда П2 1766/2022 од 25.01.2024. године и одбијен тужбени захтев тужиоца-противтуженог којим је тражио да се утврди да има право да води малолетну децу у иностранство без посебне сагласности мајке у периоду када деца бораве код њега за летњи и зимски распуст.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 1766/2022 од 16.11.2023. године, која је исправљена решењем истог суда П2 1766/2022 од 25.01.2024. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца-противтуженог. Ставом другим изреке, разведен је брак закључен између парничних странака ...2011. године у Новом Саду и уписан у матичну књигу венчаних за матично подручје Нови Сад под текућим бројем ... за 2011. годину, на основу члана 41 Породичног закона Републике Србије. Ставом трећим изреке, утврђено је да се малолетна деца странака ВВ, ГГ и ДД поверавају на негу, старање, чување и васпитање мајци ББ, која ће самостално вршити родитељско право над малолетном децом и да ће пребивалиште малолетне деце бити на адреси мајке у ... у улици ... Ставом четвртим изреке, утврђено је да ће се лични односи између оца АА и његове малолетне деце ВВ, ГГ и ДД, одвијати на следећи начин: прве и треће недеље у месецу малолетна деца бораве код оца уторком и петком од 16,00 часова до 20,00 часова на тај начин што ће их отац преузимати са адресе мајке и враћати их на адресу мајке; друге и четврте недеље у месецу малолетна деца бораве код оца уторком од 16,00 часова до 20,00 часова на начин што их отац преузима са адресе мајке и враћа на адресу мајке и суботом од 10,00 часова до недеље у 20,00 часова на тај начин што ће отац децу преузимати са адресе мајке и враћати их на адресу мајке; летњи распуст у континуитету 15 дана у јулу и то сваку прву половину јула на начин да ће отац први дан јула децу преузети у 10,00 часова са адресе мајке и вратити их петнаестог дана јула у 20,00 часова на адресу мајке и у континуитету 15 дана у августу и то сваку прву половину августа на начин да ће отац први дан августа децу преузети у 10,00 часова са адресе мајке и вратити их петнаестог дан августа у 20,00 часова на адресу мајке; зимски распуст у континуитету 7 дана на начин што ће отац преузимати децу првог дана почетка зимског распуста у 10,00 часова са адресе мајке и вратити их седми дан зимског распуста у 20,00 часова на адресу мајке; верски и државни празници наизменично и то тако да све дане трајања празника на начин да отац децу преузима са адресе мајке у 10,00 часова првог дана празника и враћа их последњег дана празника на адресу мајке у 20,00 часова, а ако празник траје само један дан, онда тај дан отац преузима децу са адресе мајке у 10,00 часова и враћа децу тај исти дан на адресу мајке у 20 часова; за рођендане малолетна деца ће наизменично боравити код мајке и оца од 10,00 часова до 20,00 часова; рођендане и крсне славе родитеља малолетна деца проводе са родитељем чији је рођендан и слава на тај начин што проведу тај дан са тим родитељем и ноће код њега; оба родитеља су дужна да малолетна деца похађају своје недељне наставне и спортске активности и да их одводе код надлежног педијатра и примењују преписане терапије уколико су деца болесна. Ставом петим изреке, утврђено је да тужилац-противтужени има право да води малолетну децу ВВ, ГГ и ДД на годишњи одмор у иностранство у периоду када малолетна деца бораве код њега за летњи и зимски распуст, без посебне сагласности тужене-противтужиле као мајке. Ставом шестим изреке, одбијен је део тужбеног захтева којим је тужилац-противтужени тражио да се обавезе да на име свог дела доприноса за издржавање малолене ВВ и ГГ плаћа по 25.000,00 динара, а за малолетног ДД месечно 20.000,00 динара, укупно за сво троје деце 70.000,00 динара месечно, почев од дана пресуђења па убудуће, све док за то буду постојали законски

услови, и то до 10-ог у месецу за текући месец, уплатом означеног износа мајци ББ на текући рачун број ... отворен код „... банка“ а.д. Београд, у случају доцње са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом седмим изреке, делимично је усвојен противтужбени захтев тужене-противтужиље и ставом осмим изреке је обавезан тужилац-противтужени да на име свог дела доприноса за издржавање малолетне деце ВВ, ГГ и ДД месечно плаћа и то: за ВВ износ од 16% од месечне зараде, награде за постигнуте резултате рада и прековременог рада у предузећу где је запослен, почев од 15.11.2022. године, месечно унапред до 10. у текућем месецу, па убудуће док за то постоје законски разлози, а доспеле износе месечне алиментације да плати одједном у року од 15 дана од дана правоснажности ове пресуде, под претњом извршења, за ГГ износ од 16% од месечне зараде, награде за постигнуте резултате рада и прековременог рада у предузећу где је запослен, почев од 15.11.2022. године, месечно унапред до 10. у текућем месецу па убудуће док за то постоје законски разлози, а доспеле износе месечне алиментације да плати одједном у року од 15 дана од дана правоснажности ове пресуде, под претњом извршења, за ДД износ од 15% од месечне зараде, награде за постигнуте резултате рада и прековременог рада у предузећу где је запослен, почев од 15.11.2022. године, месечно унапред до 10. у текућем месецу, па убудуће док за то постоје законски разлози, а доспеле износе месечне алиментације да плати одједном у року од 15 дана од дана правоснажности ове пресуде, под претњом извршења, све напред наведено да плаћа на текући рачун ББ број: ... „... банка“ а.д. Београд. Ставом деветим изреке, одбијен је део тужбеног захтева којим је тражено да се обавезе тужилац-противтужени да на име свог дела доприноса за издржавање млт. ДД плаћа износ од 13% од месечне зараде, награде за постигнуте резултате рада и прековременог рада у предузећу где је запослен. Ставом десетим изреке, одбијен је део (против)тужбеног захтева којим је тражено да се обавезе АА да приликом месечне уплате свог доприноса за издржавање млт. деце достави ББ доказ о извршеној исплати његове месечне зараде, награде за постигнуте резултате рада и прековременом раду од стране предузећа где је запослен, на тај начин што ће сваког месеца доставити потврду о напред наведеном, потписаном од стране директора или пак овлашћеног лица за заступање предузећа где је запослен; да се утврди да ће се лични контакти између оца АА и његове млт. деце ВВ, ГГ и ДД одвијати на следећи начин: летњи распуст: у континуитету 13 дана у месецу јулу сваке године и то у периоду од 10.07.-22.07. на начин што ће отац дана 10.07. сваке године преузимати своју млт. децу у 10,00 часова са адресе мајке и вратити их дана 22.07. у 20,00 часова на адресу мајке; у континуитету 11 дана сваке године у месецу августу, и то у периоду од 12.08.-22.08. на тај начин што ће отац дана 12.08. сваке године преузимати своју млт. децу у 10,00 часова са адресе мајке и вратити их дана 22.08. у 20,00 часова на адресу мајке, преостали део летњег распуста сваке године, а мимо наведених термина, млт. деца ће проводити у континуитету са мајком; зимски распуст: шест дана у континуитету на тај начин што ће отац сваке године преузимати своју млт. децу на адреси мајке првог дана по завршетку полугодишта у 10,00 часова, а враћати их седмог дана у 10,00 часова на адресу мајке; Нова година: наизменично сваке друге године отац ће преузимати млт. децу 31.12. у 16,00 часова на адреси мајке а враћати их на адресу мајке 01.01. у 20,00 часова, када млт. деца бораве код мајке за Нову годину отац ће преузимати децу дана 01.01. у 16,00 часова на адреси мајке, а враћати их мајци дана 02.01. у 20,00 часова; Верски празници: наизменично за Божић и за Бадње вече, а тако што ће прве године за Бадње вече млт. деца боравити код оца који ће их преузимати у 16,00 часова на адреси мајке, уколико Бадње вече пада у радни дан, а уколико Бадње вече пада за викенд - субота или недеља, исти ће децу преузимати на адреси мајке у 10,00 часова, а враћати их на исту адресу у 20,00 часова, наредне године млт. деца ће

боравити код оца за Божић, те ће их исти преузимати на адреси мајке у 10,00 часова, а враћати их истог дана у 20,00 часова на адресу мајке, за Ускрс тако што ће прве године за Ускрс млт. деца боравити код оца те ће их исти преузимати у 10,00 на адреси мајке, а враћати млт. децу на адресу мајке у 20,00 часова истог дана, наредне године млт. деца ће боравити код оца за Велики петак те ће их исти преузимати у 10,00 часова на адреси мајке, а враћати млт. децу на адресу мајке у 20,00 часова; Државни празници наизменично за Срећење - 15. и 16. фебруар, тако што ће прве године за 15. фебруар млт. деца боравити код оца тако што ће их исти преузимати у 10,00 часова на адреси мајке, а враћати млт. децу на адресу мајке у 10,00 часова 16. фебруара, наредне године ће деца боравити код оца 16. фебруара тако што ће их исти преузимати у 10,00 часова на адреси мајке, а враћати млт. децу на адресу мајке у 20,00 часова; наизменично за Празник рада 1. и 2. мај, тако што ће прве године за 1. мај млт. деца боравити код оца тако што ће их исти преузимати у 10,00 часова на адреси мајке, а враћати млт. децу на адресу мајке у 10,00 часова 2. маја, наредне године ће млт. деца боравити код оца за 2. мај тако што ће их исти преузимати у 10,00 часова на адреси мајке а враћати млт. децу на адресу мајке у 20,00 часова истог дана; наизменично за Дан примирја у Првом светском рату 11. новембар тако што ће млт. деца прве године боравити код мајке, а друге године код оца, тако што ће их исти преузимати у 10,00 часова на адреси мајке а враћати млт. децу на адресу мајке у 20,00 часова истог дана; за дечије рођендане млт. деца ће наизменично боравити код мајке и оца, с тим да у редоследу треба прво да бораве код мајке, а након тога следећи рођендан код оца. Када бораве код оца, исти ће преузимати млт. децу, уколико је радни дан у 16,00 часова на адреси мајке и враћати их на адресу мајке у 20,00 часова, а уколико рођендани падају у дане викенда, када деца нису код оца тада ће отац преузимати децу у 10,00 часова на адреси мајке и враћати их мајци на исту адресу у 20,00 часова. Млт. деца ће боравити код оца за његов рођендан - уколико је радни дан преузимаће их у 16,00 часова на адреси мајке и враћати их на адресу мајке у 20,00 часова, а уколико пада у дане викенда када деца нису код оца тада ће отац преузимати децу у 10,00 часова на адреси мајке и враћати их у 20,00 часова на адресу мајке. За крсну славу оца, млт. деца ће боравити код оца у периоду од 10,00 часова када их отац преузме на адреси мајке, а исти ће враћати децу мајци, на исту адресу у 20,00 часова. Млт. деца ће боравити код мајке за њен рођендан и девојачку крсну славу без обзира на напред наведени распоред. Ставом једанаестим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 138/24 од 13.03.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиоца-противтуженог, а делимично усвојена жалба тужене-противтужиље, па је пресуда Основног суда у Новом Саду П2 1766/22 од 16.11.2023. године, исправљена решењем истог суда П2 1766/22 од 25.01.2024. године, делимично преиначена у погледу начина одвијања личног контакта оца са малолетном децом, тако што је утврђено да ће се лични контакти малолетне деце и оца за Ускрс одвијати тако што ће прве године отац на Велики петак преузимати децу са адресе мајке у 10,00 часова и враћати их на адресу мајке у суботу у 20,00 часова, а следеће године ће Велики петак деца провести код мајке, док ће отац на дан Ускрса преузимати децу са адресе мајке у 10,00 часова и враћати их на адресу мајке у понедељак у 20,00 часова и тако наизменично, те је одбијен тужбени захтев тужиоца – противтуженог у делу којим је тражио да се утврди да има право да води малолетну децу ВВ, ГГ и ДД на годишњи одмор у иностранство у периоду када деца бораве код њега за летњи и зимски распуст без посебне сагласности тужене-противтужиље мајке ББ, док је у преосталом побијаном, а непреиначеном делу одлуке о доприносу за издржавање малолетне деце и начину одржавања личних контаката деце и оца

првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу којим је преиначена првостепена пресуда у погледу начина одвијања личних контаката оца са малолетном децом за Велики петак и Ускрс, у делу којим је одбијен тужбени захтев тужиоца-противтуженог којим је тражио да се утврди да има право да води малолетну децу у иностранство без посебне сагласности мајке у периоду када деца бораве код њега за летњи и зимски распуст и у делу којим је потврђена првостепена пресуда у делу одлуке о доприносу за издржавање малолетне деце, тужилац-противтужени је благовремено изјавио ревизију из свих законских разлога.

Тужена-противтужила је поднела одговор на ревизију, са захтевом за накнаду трошкова поводом његовог састава.

Испитујући правноснажну пресуду у побијаном делу на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23 – у даљем тексту: ЗПП) и члана 208. Породичног закона („Службени гласник РС“ број 18/05, 72/11 и 6/15), Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца-противтуженог делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, док битна повреда поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП на коју се описно указује не може бити разлог за изјављивање ревизије према члану 407. став 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац-противтужени АА (у даљем тексту: тужилац) и тужена-противтужила ББ (у даљем тексту: тужена) су закључили брак ...2011. године. У браку парничних странака је рођено троје малолетне деце, близанци ВВ и ГГ ...2016. године и ДД ...2020. године. Током трајања заједнице породица је живела у ..., на адреси ..., где и сада станује тужена са децом. Тужилац се током априла 2022. године преселио у подстанарски стан. Контакти малолетне деце и оца су се од тада одвијали редовно, према претходном договору родитеља, који је функционисао неко време. Након поремећаја родитељске комуникације у јесен 2022. године, која се наставила искључиво преко порука и путем е-маила, контакти тужиоца и деце се актуелно одржавају на начин што их он преузима прве и треће недеље у месецу уторком и петком од 16,00 часова и враћа их мајци до 19,00 часова и друге и четврте недеље у месецу уторком од 16,00 часова до 19,00 часова и од суботе од 10,00 часова до недеље до 19,00 часова. У налазу и мишљењу надлежног Центра за социјални рад Града Новог Сада наведено је да се породица први пут појављује на евиденцији овог органа старатељства у новембру 2022. године, на захтев оца да овај орган привремено уреди начин виђења малолетне деце. Поводом његовог захтева обављен је разговор са родитељима, а у међувремену је стигао и захтев Основног суда у Новом Саду за доставу извештаја о родитељској подобности и регулисања личних контаката оца са малолетном децом. Према налазу овог Центра за социјални рад, партнерски однос парничних странака није функционалан последњих неколико година, јер се испољавају различите партнерске потребе, недостатак разумевања, емотивно удаљавање и неслагање нарави партнера. Сва деца парничних странака су малолетна, сви су здрави и уредног психо-физичког развоја и међусобно су везани, као и за оба родитеља. Малолетни ГГ и ВВ су у време пресуђења били ученици првог

разреда основне школе. ВВ похађа балет, док ГГ похађа спорт и воли музику, свирање и певање. Малолетни ДД похађа вртић. За тужену је констатовано да је особа која је организована и одговорна у погледу својих обавеза, у родитељској улози је одговорна, мотивисана и негујући родитељ, те на адекватан начин стимулише развој сво троје деце и благовремено задовољава њихове узрасно-развојне и специфично-индивидуалне потребе. Тужена је посвећена својој родитељској улози, не забрањује деци да виђају оца и спремна је на договоре који би били у најбољем интересу деце. Сматра да деца треба да знају где им је дом, а да оца виђају редовно према утврђеном моделу одржавања личних контаката. Тужилац такође на адекватан начин стимулише развој деце и благовремено задовољава њихове узрасно-развојне и специфично-индивидуалне потребе. Посвећен је својој родитељској улози и жели да што чешће одржава контакте са децом, а вербално је спреман на договор са мајком око виђања деце. Констатовано је да су оба родитеља сагласна да мајка самостално врши родитељско право над малолетном децом, али да немају јасан договор око модела виђења оца са децом. Отац жели да више времена проводи са децом, са чим се мајка слаже. Мишљење Центра за социјални рад је да је са аспекта потреба и узраста малолетне деце тренутно у њиховом најбољем интересу да буду поверени мајци на самостално вршење родитељског права, са следећим моделом виђања са оцем: прве и треће недеље у месецу да деца бораве код оца уторком и петком од 15,00 часова до 20,00 часова на тај начин што их отац преузима и враћа на адресу мајке; друге и четврте недеље у месецу да деца бораве код оца уторком од 15,00 часова до 20,00 часова на тај начин што их отац преузима и враћа на адресу мајке и суботом од 10,00 часова до 20,00 часова на тај начин што их отац преузима на адреси мајке и враћа на адресу мајке; половину летњег и половину зимског распуста да деца бораве са оцем; за верске и државне празнике и за своје рођендане да деца наизменично бораве код мајке и оца; да рођендане и крсне славе родитеља деца проводе са оним родитељем чији је рођендан и слава на тај начин што проведу тај дан са тим родитељем и ноће код њега и да су оба родитеља дужна да се старају да деца, док су код њега, похађају редовно своје наставне и спортске активности, уз обавезу одвођење деце код надлежног педијатра и примене преписане терапије уколико су болесна. Оваквим моделом виђења би оба родитеља имала могућност да подједнако учествују и дају свој допринос у одрастању, васпитању и образовању малолетне деце, са подједнаком одговорношћу оба родитеља за поштовање предложеног модела. Тужилац се у погледу начина одржавања личних контаката са децом током летњег распуста изјаснио да би било прихватљиво да деца буду код њега прву половину јула и прву половину августа из разлога што није у могућности да код актуелног послодавца користи годишњи одмор у континуитету од 30 дана и сматра да је бољи овакав начин управо из разлога да би деца била и са мајком у истом временском континуитету.

Тужилац је по занимању мастер инжењер ..., запослен је у „ЂЂ“ на позицији ... са месечним примањем у износу од 2.800 евра. Живи у ... у изнајмљеном стану за који плаћа закупнину од 500 евра, односно 58.000,00 динара месечно. У свом власништву има стан у улици ... у ..., у ком живи његов отац који има право доживотног плодоуживања. Тужиоцу је отац поклонио овај стан уговором о поклону и он има обавезу да брине о његовом здравственом стању и купује му лекове. Парничне странке су у току заједнице живота купиле на кредит стан од 44 м² у улици ... у ..., који отплаћује тужилац месечном ратом од 80.000,00 динара. Овај стан парничне странке издају у закуп за 400 евра месечно и свако добија по 200 евра. Друге изворе прихода тужилац нема. Плаћа порезе на стан од 24.000 динара. По наводима тужиоца његове месечне потребе за храну, гардеробу и хигијену износе око 30.000,00 динара. Поседује

аутомобил марке „...“ 2012. годиште. Док су живели у заједници тужилац је водио рачуна о трошковима породице који тада нису прелазили преко 150.000,00 динара месечно. Тужилац сматра да је довољно да за ВВ и ГГ издвоји по 25.000,00 динара месечно, а за ДД 20.000,00 динара месечно, имајући у виду њихов календарски узраст. Сматра да би и мајка требала да издвоји исто толико новца колико и он, а да су укупне потребе деце по 50.000,00 динара за ВВ и ГГ, односно 40.000,00 динара за ДД. Док су живели заједно парничне странке су имале и додатне трошкове, а то су били трошкови за путовања и маркирану одећу, за које је доприносио углавном отац тужене. До 2019. године тужилац је био запослен на ... са платом од 80.000,00 динара месечно, а у моменту подношења тужбе тужиочева плата је 350.000,00 динара. Са издацима које тренутно има, у могућности је да омогући деци и себи летовање до 80.000,00 динара и зимовање до 50.000,00 динара. Док су живели заједно тужена је приходовала од некретнина које су у њеном власништву око 2.000 евра месечно. Поред тога, прима и родитељски додатак за треће дете у износу од 16.000,00 динара. Раније су на летовања одлазили новцем који је обезбеђивао отац тужене у висини од око 8.000 евра, некада и два пута годишње, при чему је летовањима присуствовала и дадиља, за коју је био плаћен боравак и родитељи тужене. На инсистирање супруге је прихватао луксузна путовања. Тужилац уредно плаћа алиментацију од момента подношења тужбе, прво је плаћао у висини од 50.000,00 динара, а актуелно плаћа 70.000,00 динара месечно за сво троје деце. Тужена је по занимању ..., запослена је у ... канцеларији свога ... са месечним примањем од 100.000,00 динара, а има и своје ... од којих у просеку месечно заради око 50.000,00 динара. Живи са децом у стану који је у њеном власништву. Поседује два стана у ... које издаје у закуп и то стан у улици ... за 800 евра месечно и стан у улици ... за 350 евра месечно. Поседује и стан са тужиоцем који је купљен на кредит, рата кредита износи око 80.000 динара и по наводима тужене она даје око 40.000,00 динара за рату, а овај стан је издат у закуп и њен део закупнине је 200 евра. Поседује викендицу у ... која се не издаје и аутомобил марке „...“. Поред трошкова за храну и гардеробу малолетне деце, на месечном нивоу плаћа трошкове приватног боравка за ВВ и ГГ од 52.000,00 динара. Додатни трошкови за школу су око 20.000,00 динара за свако дете. Деци је оспособљен и прилагођен радни простор у собама, купљени су нови бициклови и вођени су на летовање у Турску. Режије у стану у коме живе износе око 35.000,00 динара. Поред тога, тужена сноси трошкове горива за аутомобил, осигурања станова (око 100.000,00 динара), пореза на имовину (око 100.000,00 динара) и годишње регистрације аутомобила (око 30.000 динара). У погледу животног стандарда и помоћи које има, тужена наводи да је то помоћ њених родитеља, да је ћерка јединица и да је од детињства имала висок животни стандард који су јој омогућили родитељи. Када се почела забављати са тужиоцем, а затим и живети са њим у ванбрачној заједници, живели су у њеном стану и имали су жену која је спремала стан, а често су путовали на различите дестинације, хранили се по ресторанима, трошили новац на гардеробу и лечили се приватно. Након што су закључили брак задржан је такав животни стандарда и стил живота. Након рођења деце њихов начин живота се наставио на високом нивоу. Буџет им се састојао од зарада које су остваривали, од закупа станова које је тужена издавала и од финансијске помоћи родитеља тужене. Интерни договор тужене и њених родитеља је био да они сnose трошкове летовања. Препорука лекара због здравственог стања деце слабијег имунитета је био да се проведе 20-так дана на мору, што су они као породица и чинили. Тужилац се прилагодио начину и стандарду живота тужене, а до промене у његовом понашању је дошло након што је променио посао и почео да остварује високу зараду, када је одлучио да напусти брачну заједницу. Родитељи тужене поседују апартман на ..., али због комочије породице увек бораве у хотелу на ... У склопу

државне школе коју похађају ГГ и ВВ постоји боравак који се плаћа око 6.000 динара месечно, али су они уписани у приватни боравак који је организован до 5. разреда, док у државном боравку деца имају продужени боравак само две године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, у погледу одлуке о одржавању личних односа малолетне деце са тужиоцем као оцем са којим не живе, првостепени суд је уредио начин одржавања њихових личних односа прихватајући у свему модел виђања предложен од стране надлежног Центар за социјални рад као стручне установе. Парничне странке су предлагале да се овај модел виђања допуни, али је Центар за социјални рад то одбио у два наврата, наводећи да остаје при свом првобитном предлогу датом у налазу и мишљењу од 01.12.2023. године. Према том моделу виђања, деца све верске и државне празнике проводе наизменично код оца и мајке и то тако да све дане празника у континуитету проводе код једног родитеља, односно када их проводе код оца он их преузима са адресе мајке у 10 часова првог дана празника и враћа их последњег дана празника у 20 часова, а ако празник траје само један дан онда их тог дана преузима са адресе мајке у 10 часова и враћа истог дана на њену адресу у 20 часова. Другостепени суд није прихватио предложени модел виђања само за време Ускрса сматрајући да се ради о верском празнику који је конципиран тако да се састоји од Великог петка (нерадни петак и субота) и Ускрса (недеља и нерадни понедељак) што поразумева празновање два празника, због чега је по жалби тужене преиначио првостепену пресуду у том делу и усвојио модел виђања предложен у њеном противтуженом захтеву (који је првостепени суд одбио), одређујући да се овај верски празник дели између парничних странака као родитеља по данима, тако да када деца проводе Велики петак са мајком тада проводе дан Ускрса са оцем и обрнуто, сматрајући такву одлуку целисходном и у најбољем интересу малолетне деце.

У погледу обавезе тужиоца као родитеља са којим малолетна деца не живе да доприноси њиховом издржавању, првостепени суд је усвојио противтужбени захтев тужене и обавезао тужиоца да доприноси издржавању малолетних ВВ и ГГ са износима који представљају 16%, а за малолетног ДД 15% од његове месечне зараде увећане за награду за постигнуте резултате рада и за прековремени рад као редовних месечних новчаних примања, док је одбио захтев тужиоца да се издржавање одреди у фиксним месечним новчаним износима од по 25.000,00 динара за ВВ и ГГ, односно 20.000,00 динара за ДД. Другостепени суд је потврдио такву одлуку првостепеног суда о издржавању малолетне деце, прихватајући у свему образложење и аргументацију тог суда да стандард деце треба да прати животни стандард родитеља издржавања (према члану 162. став 3 Породичног закона), те да је тужилац у могућности да доприноси издржавању малолетне деце без угрожавања свог животног стандарда са месечним износом у висини од укупно 47% од његове нето зараде и додатака на зараду, што у конкретном случају оправдава одлуку првостепеног суда у погледу досуђеног износа издржавања у процентуалном износу, са образложењем да ће у тај износ бити уручунати новчани износи које је тужилац самоиницијативно плаћао у периоду од подношења тужбе до пресуђења.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право у погледу одлуке о моделу виђања тужиоца и малолетне деце, а да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено у погледу одлуке о висини тужиочевог доприноса дечијем издржавању.

Наиме, одредбом члана 61. став 1. Породичног закона прописано је да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. Према одредби члана 270. истог закона, суд је дужан да пре него што донесе одлуку о заштити права детета затражи налаз и стручно мишљење од надлежног органа старатељства, док је према одредби члана 266. став 1. истог закона суд увек дужан да се руководи најбољим интересом детета у спору за заштиту права детета. Најбољи интерес детета је правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја. Елементи процене најбољег интереса детета су узраст и пол детета, његове жеље, потребе и осећања, а с обзиром на узраст и зрелост дете и потребе за васпитањем, као и способности родитеља да задовоље утврђене потребе детета. Модел виђања детета са родитељем са којим не живи треба да буде одређен на начин који је у најбољем интересу детета, а уједно прилагођен животним приликама како родитеља тако и њихове малолетне деце.

По оцени Врховног суда, с обзиром на утврђене чињенице и актуелну породичну ситуацију, одлука другостепеног суда којом је измењен начин одржавања личног контакта тужиоца и малолетне деце за време Ускрса донета је противно предлогу надлежног органа старатељства и по мишљењу ревизијског суда није у најбољем интересу деце. Наиме, овај верски празник, супротно мишљењу другостепеног суда, није конципиран из два празника да би се раздвајао по данима у погледу боравка деце код родитеља, већ се ради о јединственом Васкршњем празнику који се према Закону о празницима празнује почев од Великог петка закључно са другим даном Васкрса (члан 2. тачка 2. овог закона). Врховни суд је имао у виду да парничне странке као родитељи нису успели да постигну јасан споразум у погледу модела виђања деце са оцем и да су постављеним тужбеним и противтужбеним захтевом у овој парници тражили различите периоде виђања, због чега је првостепени суд затражио стручно мишљење надлежног органа старатељства како би усагласио њихове захтеве у најбољем интересу деце. Овај орган старатељства је у свом налазу и мишљењу од 01.02.2022. године дао предлог модела виђања (који није хтео да коригује и допуњава) сматрајући га најбољим за децу странака, а за који је и првостепени суд проценио да је у њиховом најбољем интересу, а који подразумева наизменичан боравак деце код оца и мајке за све време трајања верских и државних празника, без прављења разлике који је празник у питању и колико дана траје, што би уједно и за оба родитеља било најцелисходније у смислу организације времена и активности за време трајања празника. Такође, по мишљењу Врховног суда предложени модел виђања од стране органа старатељства, који је прихватио и одредио првостепени суд, пружа могућност парничним странкама да наизменично проводе цео празник са децом и тако подједнако учествују и дају свој допринос у њиховом одрастању и васпитању.

Из тих разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде.

Према одредбама члана 67. и члана 68. став 1. и 2. Породичног закона, право и дужност родитеља је да се старају о деци, док према одредбама члана 73. и члана 160. став 1. истог закона, дете има право на издржавање од оба родитеља. Одредбама члана 160. Породичног закона прописани су критеријуми за одређивање издржавања, односно да оцена испуњености услова за одређивање издржавања зависи од година живота повериоца издржавања, његовог здравља, образовања, имовине, прихода које остварује и других околности, док су на страни дужника издржавања од утицаја

његови приходи, могућност за запослење и стицање зараде, његова имовина, личне потребе, обавезе да издржава друга лица и друге околности. Према одредби члана 162. став 3. Породичног закона, ако је поверилац издржавања дете, висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда за дете какав ужива родитељ, дужник издржавања, док је одредбом члана 160. став 4. истог закона прописана минимална сума издржавања коју представља сума коју као накнаду за храненике, односно за лица на породичном смештају периодично утврђује Министарство надлежно за породичну заштиту у складу са законом. Надаље, према члану 162 став 1 Породичног закона, поверилац издржавања може по свом избору захтевати да висина издржавања буде одређена у фиксном месечном новчаном износу или у проценту од редовних новчаних примања дужника издржавања, а ако се висина издржавања одређује у проценту од редовних месечних новчаних примања дужника издржавања висина издржавања по правилу не може бити мања од 15% нити већа од 50% од редовних месечних новчаних примања дужника издржавања умањених за порезе и доприносе за обавезно социјално осигурање.

Полазећи од цитираних законских одредаба као релевантног материјалног права, погрешно су нижестепени судови ценили потребе малолетне деце странака као поверилаца издржавања као битан критеријум за утврђивање висине издржавања. Наиме, основано се ревизијом указује да нису утврђене нужне и редовне месечне потребе деце и новчани износи за њихово задовољавање и то за свако дете појединачно. Првостепени суд није утврдио колико износе месечни трошкови за свако дете за исхрану, одећу и обућу, хигијену и за њихове ваннаставне активности. Тужилац је определио укупне потребе деце по 50.000,00 динара за ВВ и ГГи 40.000,00 динара за ДД, сматрајући да он треба да подмирује половину ових износа, колико је самоиницијативно и плаћао на име дечијег издржавања за време трајања овог парничног поступка. Тужена није доказала да је за редовно издржавање деце потребан већи износ, а није ни новачно определила њихове појединачне месечне потребе, већ их је одредила паушално руководећи се првенствено повећаним животним стандардом тужиоца као дужника издржавања, одређујући (противтужбени) захтев за издржавање деце процентуално од редовних месечних новчаних примања тужиоца. Такође, првостепени суд није утврђивао колико износи 47% од месечне зараде тужиоца коју остварује код актуелног послодавца, а који износ је досудио на име његовог укупног доприноса за издржавање малолетне деце, те да ли се тим износом покривају целокупни трошкови за задовољавање свих потреба малолетне деце, што би било погрешно будући да потребе деце треба подједнако да задовоље оба родитеља, односно преостала средства за издржавање малолетне деце треба да обезбеди мајка као њихова законска заступница, уз урачунавање у њен допринос и њено свакодневно ангажовање и старање које улаже у негу, васпитање, образовање и подизање деце. При томе, приликом утврђивања потреба деце као критеријума за одређивање висине издржавања морају се узети у обзир њихове нужне и редове потребе, посебно у ситуацији када је утврђено да су тужена и деца и после прекида заједнице живота парничних странака наставили да уживају висок животни стандард који су имали, а што су им финасијски омогућили родитељи тужене, док није утврђено да тужилац као дужник издржавања води луксузан живот који би био стандард и за његову децу при одређивању висине његовог доприноса за њихово издржавање.

На основу горе наведеног, нижестепени судови су погрешно применили одредбе Породичног закона због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено у погледу чињеница и околности конкретног случаја релевантих за одлуку о висини доприноса

тужиоца за издржавање малолетне деце. Такође, чињеница ко плаћа рату кредита за стан који су парничне странке купиле у току трајања заједнице живота је контрадикторно утврђена јер према наводима тужиоца он плаћа целу рату кредиту од 80.00,00 динара месечно, док је тужена изјавила у свом исказу да она плаћа половину рате, односно 40.000,00 динара месечно.

Следом наведеног, првостепени суд ће у поновном поступку утврдити чињенично стање у смислу изнетих примедби, да би потом правилном применом материјалног права одлучио о тужбеном и противтужбеном захтеву у делу за дечије издржавање.

Из тих разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

У погледу одлуке другостепеног суда којом је преиначена одлука првостепеног суда из става петог изреке и одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се утврди да има право да без посебне сагласности тужене као мајке води малолетну децу на годишњи одмор у иностранство у периоду када деца бораве код њега у току летњег и зимског распуста, другостепени суд је, супротно наводима ревизије, правилно применио материјално право.

Наиме, Врховни суд у свему прихвата као правилно становиште другостепеног суда да би усвајање оваког тужбеног захтева било супротно одредби члана 54. Закона о граничној контроли, којом је регулисано питање граничне контроле малолетних лица на начин да приликом граничне провере ових лица полицијски службеник посебну пажњу обраћа да ли малолетно лице путује само или у пратњи другог лица. Одредбом става 2. истог члана је прописано да за прелазак државне границе малолетно лице, држављанин Републике Србије до навршене 16 године живота, када путује само или у пратњи другог лица које му није родитељ или законски заступник, мора поседовати оверену сагласност оба родитеља, ако заједнички врше родитељско право или законског заступника. Циљ ових одредби јесте да се превентивно спречи злоупотреба деце и унапреди заштита малолетних лица. Породичним законом прописана је могућност да родитељско право врши један родитељ самостално, у ком случају самостално одлучује о свим стварима значајним за живот детета, изузев о питањима која битно утичу на живот детета, а којима се сматрају нарочито: образовање детета, предузимање већих медицинских захвата над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином детета велике вредности. Законом о путним исправама прописано је да захтев за издавање путне исправе за малолетна лица, подноси један од родитеља, уз писмену сагласност другог родитеља, односно други законски заступник или старатељ, али и то да ће се, изузетно, путна исправа издати и без сагласности, у случају да је једном од родитеља одлуком суда додељено старатељство над малолетним лицем или да је одлуком суда дозвољено издавање путне исправе, осим у случају да истом одлуком суда издавање путне исправе и путовање малолетног лица у иностранство није условљено сагласношћу оба родитеља. Из садржине ових законских одредби произлази да малолетно лице за прелазак границе не мора поседовати оверену сагласност оба родитеља ако родитељи не врше заједнички родитељско право, већ то право врши један од родитеља самостално. У том случају мора имати оверену сагласност оног родитеља који самостално врши родитељско право, због чега је одлука другостепеног суда о овом правном питању правилна и законита.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу трећем изреке.

У смислу члана 165. ставови 3. и 4. ЗПП, о трошковима ревизијског поступка одлучиваће се у коначној одлуци.

**Председник већа – судија
Ивана Рађеновић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић